

Олена НІСХОДОВСЬКА

канд. екон. наук, доцент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІТ-ІНДУСТРІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ІТ-індустрія — одна з найдинамічніших і найперспективніших сфер. Її вже давно називають рушієм розвитку економіки.

Сьогодні, в умовах нових геополітичних зрушень, в Україні існує гостра необхідність пошуку прогресивних напрямів підвищення конкурентоздатності як окремих галузей, так і всієї економіки в цілому. Саме тому конкурентоспроможність національної економіки тісно пов'язана з розвитком ІТ-сектора. Чим більше уваги приділяє держава розвитку ІТ-сектору, тим країна конкурентоспроможніша, тому сфера інформаційних технологій має стратегічне значення для нашої країни. Цьому є підтвердження у цифрах: за даними Кабінету Міністрів України, у 2019 році на долю інформаційних технологій припадало 3,9% ВВП, а це 138 млрд грн. Державне казначейство поповнило свої запаси на 32 млрд грн податків. Це можна порівняти з податковими відрахуваннями зі сфери інфраструктури та транспорту, які склали 29,4 млрд. Кожен з працюючих ІТ-фахівців в середньому забезпечує зайнятість 11 осіб в інших галузях.

Наша країна традиційно вважається однією із європейських лідерів в галузях агро та важкої промисловості. Ще 15 років тому українська економіка міцно спиралася на експорт сталі і зерна і мала намір надалі залишитися сировинною надовго. Але ситуація кардинально змінилася, коли у гру увірвались новітні технології. І Україна поступово почала наблизитися до розвинених країн світу.

У розвинених країнах розуміють цінність людського капіталу і на державному рівні пропонують різні можливості для переїзду талановитим студентам та фахівцям, в тому числі з України. Людину завжди буде приваблювати перспектива на вигідних умовах роботи, хороша інфраструктура, медицина, стабільна економіка.

На сьогодні у нас нараховується більше 20 найбільших компаній-провайдерів ІТ-послуг в світі. На внутрішньому ринку основні споживачі продуктів це: фінансовий сектор і банки – 35%; державний сектор – 16%; телекомунікації – 12%; промисловість – 9%; торгівля та інші сфери – 8%.

Наші стартапи Augmented Pixels, Grammarly, La Metric, Petcube відомі на весь світ і залучили мільярди доларів інвестицій. Корпорації США, Великобританії і Західної Європи охоче співпрацюють з українськими ІТ-фахівцями. ІТ-сектор входить в трійку головних експортних послуг (після трубопровідного транспорту та переробки товарів) та залишається основним джерелом валютної виручки в країні.

Сьогодні, на мою думку, немає жодного сектору економіки, який би не використовував у роботі інформаційні технології. Все більше управлінських та виробничих функцій бізнесу пов'язані з програмними продуктами.

Одним із напрямів освіти, який вважається «непрофільним», є підготовка ІТ-фахівців в аграрних закладах вищої освіти (ЗВО). Однак специфіка та широке коло завдань, які постають перед установами аграрної сфери, актуалізує предметне дослідження цього феномену і виявлення доцільності здійснення такої освіти. Головна проблема для ЗВО на даний момент є відтік кадрів, та з іншого боку, все більш значущою проблемою стає відтік студентів, тільки не з ЗВО, а з навчального процесу взагалі.

Вік, коли здобувачі вищої освіти починають працювати істотно знизився. Ще нещодавно студенти починали працювати на 3-4 курсах. Тепер нерідкі випадки, коли учасниками trainee-програм або навіть повноцінними молодшими спеціалістами в компанії стають першокурсники. Адже «спеціальні» дисципліни, які формують і спрямовують майбутнього фахівця, читаються як раз із 3-го курсу. В результаті страждає якість фундаментальної та спеціалізованої освіти, а молоді фахівці через прогалини в освіті зараз, в майбутньому не можуть вирішувати складні інженерні завдання, що позначаються на їхньому кар'єрному зростанні.

Необхідно мотивувати студентів залишатися в країні та отримувати практичні навички в університеті. Тому наступним етапом співпраці ЗВО та ІТ-компаній має бути навчання через спільні проекти, коли студенти і викладачі працюють над реальними практичними завданнями в університеті разом з експертами-менторами з індустрії.

З прийняттям Закону України «Про вищу освіту» в 2014 році заклади вищої освіти самостійно формують та реалізують зміст освітніх програм. Наразі виконана велика робота з розробки проектів нових стандартів вищої освіти на основі компетентнісного підходу. Будемо раді, якщо представники ІТ-індустрії зможуть більш активно включитись до їх остаточної підготовки, і готові сприяти розвитку розроблених представниками галузі єдиних вимог до рівня професійних стандартів.

Цей процес буде залежати також від мотивації викладацьких кадрів на місцях, їх готовності впроваджувати зміни, що потребує реальної підтримки з боку бізнесів.

Такий підхід може вирішити відразу кілька завдань: студенти не поспішають швидше піти на роботу, адже бачать присутність бізнесу в процесі навчання, розвиваються, вчаться, капіталізують свої знання та придивляються до майбутнього роботодавця. Викладачі отримують реальний практичний досвід, корисний для їхнього розвитку та для наповнення навчальних курсів актуальним змістом. А університети отримують чудову експертизу і рекламу, що позитивно позначається на іміджі серед абітурієнтів.

Розвиток бізнесу будь-якого масштабу безпосередньо залежить від взаємодії людини з інформаційними системами, оскільки саме рівень інформатизації підприємства підвищує його конкурентоспроможність й успішність. Отже, застосування ІТ в бізнесі призводить до більшого прибутку галузі. Впровадження відповідних кроків щодо розширення ІТ-ринку дозволить розвиватися та зростати інформаційній індустрії та економіці України загалом.

Перелік джерел інформації:

1. Як ІТ веде Україну до розвинених країн. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/12/7/668882/>.

2. Блог Євгена Сакало. ІТ-індустрія і вища освіта: пора домовлятися. URL: <https://nv.ua/ukr/techno/it-industry/it-industrija-i-vishchu-osvitu-pora-domovljatisja-bloh-jevghena-sakalo-2501404.html>.

3. Ковалюк Т.В. Узгодження вимог професійних та освітніх ІТ-стандартів до компетентностей випускників ІТ-спеціальностей ВНЗ. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Інформаційні системи та мережі. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. №872. С. 229-240.

4. Закон України № 1556-VII «Про вищу освіту» від 01.07.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

5. Новини порталу «Delo.ua»: Во сколько оценивается внутренний IT-рынок Украины. URL: https://delo.ua/tech/vo-skolko-ocenivaetsja-vnutrennij-it-rynok-ukrainy-337482/?supdated_new=1513188612.